Ośrodek Terapii, Edukacji i Aktywizacji Sportowej
Ul. Bitwy pod Płowcami 67
81-731 Sopot
telefon.: 539-621-647
osrodek@terapiaisport.pl
www.terapiaisport.pl

Niniejszy poradnik jest zestawieniem informacji, występujących w ogólnodostępnych źródłach. Powstał w ramach działań wolontariuszy Fundacji Sport na Zdrowie. Ma on wskazywać kroki, które można poczynić, w zakresie uzyskania orzeczenia o niepełnosprawności lub potrzebie kształcenia specjalnego. Na końcu tekstu, podane są podstawowe akty prawne, do których należy się stosować i które stanowią źródło prawa. Fundacja nie ponosi odpowiedzialności, za informacje ze źródeł z których korzystała.

Spis treści

Czym jest niepełnosprawność ? 2
Gdzie diagnozować zaburzenia rozwojowe? 2
Orzeczenie o niepełnosprawności u osób poniżej 16 roku życia 3
Choroby uzasadniające konieczność stałej opieki....3
Przy ocenie niepełnosprawności dziecka bierze się pod uwagę: 4
Orzeczenie o niepełnosprawności wydaje się do celów:....4
Podstawą wydania orzeczenia jest : 5
Instytucje orzekające o niepełnosprawności : 5
Uprawnienia dla dzieci zaliczonych do osób niepełnosprawnych i ich rodziców....6
Orzeczenie o niepełnosprawności daje prawo do: 7
Jak odwołać się od wydanego orzeczenia 7
Warto wiedzieć 9
Ogólnopolski wykaz powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności 9
Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego : 10
Jak uzyskać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego? 10
Wskazania lekarskie a orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego....10
Od jakiego wieku dziecko może uzyskać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego? 13
Jakie programy tworzy szkoła dla ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych? 13
Czy w przypadku placówek niepublicznych samorząd przekazuje środki na realizację zaleceń z orzeczenia ?....14
Bibliografia....15

Czym jest niepełnosprawność ?

Niepełnosprawność, zgodnie z kryterium ustawowym, to naruszona sprawność fizyczna lub psychiczna o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia tej osobie całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Ocena stanu zdrowia nie jest jednym wyznacznikiem niepełnosprawności, bowiem orzecznictwo o niepełnosprawności uwzględnia zarówno fizyczne, psychiczne jak i społeczne aspekty funkcjonowania człowieka. Wystąpienie tylko jednego z elementów np. naruszenia sprawności organizmu (potocznie utożsamianego z chorobą) nie musi zatem oznaczać, że mamy do czynienia z niepełnosprawnością.

Gdzie diagnozować zaburzenia rozwojowe?

Pierwsze pytania najlepiej zadać pediatrze, a potem zgłosić się do poradni psychologiczno-pedagogicznej. Często rodzice słyszą, że wszystko jest w porządku, ponieważ każde dziecko rozwija się w swoim tempie, że chłopcy rozwijają się wolniej, gorzej mówią, bardziej psocą itp. Jeżeli rodzice nadal odczuwają niepokój, należy zgłosić się do specjalistycznej placówki medycznej diagnozującej zaburzenia rozwojowe. Istnieją też zaburzenia rzadkie lub niespecyficzne tj. Atopowe Zapalenie Skóry (AZS), astma, alergia, cukrzyca – niekiedy możemy zostać odesłani do specjalistycznej poradni diagnozującej takie problemy. Znane nam są przypadki, gdzie zależnie od natężenia choroby można otrzymać orzeczenie o niepełnosprawności przy chorobach takich, jak np. astma, AZS, cukrzyca itp.

Poza psychologiem szkolnym lub psychologiem z poradni psychologiczno-pedagogicznej rodzic może też otrzymać wsparcie ze strony psychologa w Ośrodku Pomocy Społecznej. Ośrodek taki może też w razie potrzeby przyznać jednorazowy zasiłek, jeśli dziecko wymaga pomocy, która przekracza możliwości finansowe rodziny.

Wsparciem i kontaktami mogą także posłużyć organizacje pozarządowe specjalizujące się w danej problematyce.

Orzeczenie o niepełnosprawności u osób poniżej 16 roku życia

Osoby, które nie ukończyły 16 roku życia zaliczane są do osób niepełnosprawnych, jeżeli mają naruszoną sprawność fizyczną lub psychiczną o przewidywanym okresie trwania powyżej 12 miesięcy, z powodu wady wrodzonej, długotrwałej choroby lub uszkodzenia organizmu, powodującą konieczność zapewnienia im całkowitej opieki lub pomocy w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych w sposób przewyższający wsparcie potrzebne osobie w danym wieku.

Ocena niepełnosprawności dziecka dokonywana jest na podstawie następujących kryteriów:

- niezdolności do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, takich jak: samoobsługa, samodzielne poruszanie się, komunikowanie z otoczeniem, powodującej konieczność zapewnienia stałej opieki lub pomocy, w sposób przewyższający zakres opieki nad zdrowym dzieckiem w danym wieku;
- znacznego zaburzenia funkcjonowania organizmu, wymagającego systematycznych i częstych zabiegów leczniczych i rehabilitacyjnych w domu i poza domem;
- przewidywanego okresu trwania upośledzenia stanu zdrowia z powodu stanów chorobowych, o których mowa w punkcie 2, przekraczającego 12 miesięcy,

Choroby uzasadniające konieczność stałej opieki

Do stanów chorobowych, które uzasadniają konieczność stałej opieki lub pomocy dziecku, należą:

- wady wrodzone i schorzenia o różnej etiologii prowadzące do niedowładów, porażenia kończyn lub zmian w narządzie ruchu, upośledzające w znacznym stopniu zdolność chwytną rąk lub utrudniające samodzielne poruszanie się,
- wrodzone lub nabyte ciężkie choroby metaboliczne, układu krążenia, oddechowego, moczowego, pokarmowego, układu krzepnięcia i inne znacznie upośledzające sprawność organizmu, wymagające systematycznego leczenia w domu i okresowo leczenia szpitalnego,
- upośledzenie umysłowe, począwszy od upośledzenia w stopniu umiarkowanym,
- psychozy i zespoły psychotyczne,
- całościowe zaburzenia rozwojowe powodujące znaczne zaburzenia interakcji społecznych lub komunikacji werbalnej

- padaczka z częstymi napadami lub wyraźnymi następstwami psychoneurologicznymi,
- nowotwory złośliwe i choroby rozrostowe układu krwiotwórczego do 5 lat od zakończenia leczenia,
- wrodzone lub nabyte wady narządu wzroku powodujące znaczne ograniczenie jego sprawności, prowadzące do obniżenia ostrości wzroku w oku lepszym do 5/25 lub 0,2 według Snellena po wyrównaniu wady wzroku szkłami korekcyjnymi, lub ograniczenie pola widzenia do przestrzeni zawartej w granicach 30 stopni,
- głuchoniemota, głuchota lub obustronne upośledzenie słuchu niepoprawiające się w wystarczającym stopniu po zastosowaniu aparatu słuchowego lub implantu ślimakowego.

Przy ocenie niepełnosprawności dziecka bierze się pod uwagę:

- rodzaj i przebieg procesu chorobowego oraz jego wpływ na stan czynnościowy organizmu,
- sprawność fizyczną i psychiczną dziecka oraz stopień jego przystosowania do skutków choroby lub naruszenia sprawności organizmu,
- możliwość poprawy stanu funkcjonalnego pod wpływem leczenia i rehabilitacji.
- Dodatkowo przy orzeczeniu niepełnosprawności muszą być spełnione następujące warunki:
- przewidywany okres trwania pogorszenia stanu zdrowia z powodu choroby musi być dłuższy niż 12 miesięcy,
- dziecko jest niezdolne do zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych, takich jak: samoobsługa, samodzielne poruszanie się, komunikowanie z otoczeniem, powodującej konieczność zapewnienia stałej opieki lub pomocy, w sposób przewyższający zakres opieki nad zdrowym dzieckiem w danym wieku,
- stan zdrowia dziecka wymaga systematycznych i częstych zabiegów leczniczych i rehabilitacyjnych w domu i poza domem.

Orzeczenie o niepełnosprawności wydaje się do celów:

- zasiłku pielęgnacyjnego
- świadczenia pielęgnacyjnego
- korzystania z ulg i uprawnień

Podstawą wydania orzeczenia jest :

- wniosek przedstawiciela ustawowego dziecka o wydanie orzeczenia o niepełnosprawności,

orzeczenie Gdynia, Sopot.pdf

orzeczenie_Gdańsk.doc

- zaświadczenie lekarskie o stanie zdrowia dziecka wydane dla potrzeb zespołu do spraw orzeczenia o niepełnosprawności, wydane nie wcześniej niż na 30 dni przed dniem złożenia wniosku (wzór wniosku poniżej - strona 5)
- do wniosku należy dołączyć posiadaną dokumentację, istotną do ustalenia niepełnosprawności
- dodatkowa korespondencja może być załączona w postaci kserokopii wówczas – jej oryginały należy przedstawić bezpośrednio w dniu posiedzenia.

Orzeczenie o niepełnosprawności wydaje się maksymalnie na okres do ukończenia przez dziecko 16 roku życia. Jeżeli dziecko kończy 16 lat podlega orzekaniu o stopniu niepełnosprawności.

W przypadku dzieci do lat 16 na posiedzeniu składu orzekającego należy okazać aktualną legitymację szkolną lub dokument potwierdzający tożsamość dziecka oraz opiekuna prawnego (dowód osobisty, prawo jazdy, paszport).

Instytucje orzekające o niepełnosprawności :

W Polsce mamy podwójny system orzekania o niepełnosprawności dzieci. Orzeczenia wydane przez Miejskie/ Powiatowe Zespoły ds. Orzekania o Niepełnosprawności nie mają przełożenia na edukację, dają zupełnie inne uprawnienia, np. możliwość uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych organizowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, prawo do skorzystania z ulgi na przejazdy czy ulgi rehabilitacyjnej w rozliczeniu PIT.

Aby uzyskać orzeczenie o niepełnosprawności, trzeba skontaktować się z Powiatowym/ Miejskim Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności. Do uzyskania orzeczenia konieczne będzie zaświadczenie lekarskie potwierdzające chorobę dziecka oraz kopie dokumentacji medycznej.

Specjalny druk jest dostępny w siedzibie Zespołu ds. Orzeczeń o niepełnosprawności lub poniżej:

zaświadczenie lekarskie Gdynia, Sop

zaświadczenie lekarskie Gdańsk.doc

Wniosek rozpatrywany jest w terminie 30 dni, a w sytuacji, gdy konieczne jest uzupełnienie dokumentacji medycznej o dodatkowe wyniki badań, kartoteki – w terminie 2 miesięcy.

Po złożeniu wniosku następuje spotkanie z Zespołem Orzekającym, w którego składzie jest lekarz specjalista oraz dodatkowo pedagog, psycholog, pracownik socjalny, doradca zawodowy albo inny lekarz. Po zbadaniu dziecka i zapoznaniu się z dokumentacją medyczną Zespół wydaje orzeczenie.

Ważne: Jeżeli rodzic nie zgadza się z decyzją Zespołu, zawsze może się od niej odwołać do Wojewódzkiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności. (Wzór odwołania od orzeczenia od niepełnosprawności znajduje się w załączniku – strona 8)

Uprawnienia dla dzieci zaliczonych do osób niepełnosprawnych i ich rodziców.

- Każde dziecko niepełnosprawne ma prawo do **zasiłku pielęgnacyjnego**, który aktualnie wynosi 153 zł miesięcznie. Jest to jedyne świadczenie niezależne od dochodu. (stan z dnia 03.03.2015)
- Jeżeli ze względu na stan zdrowia dziecka lub konieczność stałego uczestnictwa w procesie jego leczenia i rehabilitacji rodzic musi zrezygnować z pracy, to ma prawo do świadczenia pielęgnacyjnego w wysokości 1200zł miesięcznie. Warunkiem jego uzyskania są odpowiednie zapisy w orzeczeniu o niepełnosprawności. (stan z dnia 03.03.2015)

Ważne: Rodzic pobierający świadczenie pielęgnacyjne jest również objęty ubezpieczeniem zdrowotnym oraz emerytalnym.

Jeżeli rodzina spełnia kryteria dochodowe, uprawniające ją do zasiłku rodzinnego to przysługuje jej również dodatek z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, o który można się ubiegać w lokalnym urzędzie gminy lub miasta. Wysokość dodatku do zasiłku rodzinnego z tytułu

kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego na dzień 03.03.2015 wynosi miesięcznie :

1) **60,00 zł** na dziecko w wieku do ukończenia 5 roku życia;

2) **80,00 zł** na dziecko w wieku powyżej 5 roku życia do ukończenia 24 roku życia.

https://empatia.mpips.gov.pl/-/dodatek-z-tytulu-ksztalcenia-i-rehabilitacji-dziecka-niepelnosprawnego

Wszystkie informacje dotyczące zasiłków, wymaganych do ich uzyskania dokumentów można uzyskać w Ośrodku Pomocy Społecznej.

Warto również w lokalnym Ośrodku Pomocy Społecznej dowiedzieć się, czy z tytułu niepełnosprawności nie przysługuje dodatkowa refundacja na np. sprzęt, pieluchy itp…

Lista ogólnopolskich Ośrodków Pomocy Społecznej

http://www.politykaspoleczna.gov.pl/index.php?gid=59

Orzeczenie o niepełnosprawności daje prawo do:

- korzystania z terapii,
- rehabilitacji i turnusów rehabilitacyjnych dofinansowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) https://empatia.mpips.gov.pl/web/piu/dla-swiadczeniobiorcow/turnusy/wyszukiwarka-osrodkow - wyszukiwarka dofinansowanych ośrodków rehabilitacyjnych.
- dofinansowanie do zakupu pomocy i sprzętów rehabilitacyjnych, natomiast szczegółowe zasady udzielania takiej pomocy należy pytać w lokalnym oddziale Funduszu (PFRON) lub MOPS czy PCPR,
- Przejazdy koleją z ulgą 78%, darmowa komunikacja miejska dla dziecka i opiekuna.
- ulga w zeznaniu podatkowym PIT na rehabilitację. Wszystkie informacje na ten temat można i należy uzyskać w lokalnym Urzędzie Skarbowym np. http://www.is.gdansk.pl/. Należy dowiedzieć się również o możliwość skorzystania z ulgi na leki.

Jak odwołać się od wydanego orzeczenia

Jeżeli orzeczenie wydane przez powiatowy zespół nie spełnia oczekiwań wnioskodawcy –

powinien on w ciągu 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia o niepełnosprawności, złożyć odwołanie do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności za pośrednictwem powiatowego zespołu, który wydał orzeczenie. Powiatowy zespół przesyła takie odwołanie wraz z aktami sprawy w terminie 7 dni od dnia otrzymania odwołania. W ciągu tego terminu powiatowy zespół ma prawo do samokontroli wydanych i zaskarżonych orzeczeń. Realizacja tego uprawnienia polega na tym, że jeżeli powiatowy zespół uzna, iż odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie to wydaje orzeczenie, w którym uchyla lub zmienia zaskarżone orzeczenie. Wzór takiego odwołania od orzeczenia znajduje się poniżej:

odwolanie_wzór.doc

Uwaga: Odwołanie od orzeczenia zespołu powiatowego do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności należy przesłać lub złożyć w powiatowym zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności, który wydał zaskarżane orzeczenie. Odwołania nie należy kierować bezpośrednio do zespołu wojewódzkiego, ponieważ wydłuży to przebieg procesu odwoławczego ze względu na konieczność jego przekazania do zespołu powiatowego celem uprzedniego przeprowadzenia samokontroli.

Od orzeczenia wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności służy odwołanie do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Odwołanie wnosi się w trybie analogicznym za pośrednictwem wojewódzkiego zespołu, który orzeczenie wydał. Należy pamiętać, że w postępowaniu odwoławczym wojewódzki zespół, podobnie jak powiatowy zespół, ma prawo skorzystać z instytucji samokontroli.

Uwaga: Odwołanie od orzeczenia zespołu wojewódzkiego należy przesłać lub złożyć w wojewódzkim zespole do spraw orzekania o niepełnosprawności, który wydał zaskarżane orzeczenie. Odwołania nie należy kierować bezpośrednio do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, ponieważ wydłuży to przebieg procesu odwoławczego ze względu na konieczność jego przekazania do zespołu wojewódzkiego celem uprzedniego przeprowadzenia samokontroli.

Wyjątek! Od orzeczeń o wskazaniach do ulg i uprawnień nie przysługuje odwołanie do wojewódzkiego zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności, to postępowanie jest

jednoinstancyjne.

Warto wiedzieć

Zapisy prawne w odniesieniu do niepełnosprawnych dzieci są dość skomplikowane, a ich znajomość wśród pracowników oświaty i władz lokalnych bywa niewystarczająca. Dlatego to rodzic często musi samodzielnie domagać się swoich praw.

Wszystkie problemy najlepiej zgłaszać w formie pisemnej, wysyłając listy polecone za potwierdzeniem odbioru lub składając dokumenty w 2 egzemplarzach z potwierdzeniem na kopii dla siebie. Na wszelkie spotkania dotyczące dziecka warto stawiać się w towarzystwie osoby trzeciej, która będzie notować przebieg spotkania albo po prostu będzie świadkiem rozmowy i ewentualnym wsparciem psychicznym. Jeśli spisujemy notatkę, to po zakończeniu spotkania każdy jego uczestnik powinien się pod nią podpisać.

Warto także pamiętać o tym, że osoby niepełnosprawne w Polsce mają swoją reprezentację. Z jeden strony w postaci wielu fundacji, stowarzyszeń, grup samopomocowych skupiających osoby niepełnosprawne lub działających na ich rzecz, a z drugiej strony w postaci Ogólnopolskiego Sejmiku Osób Niepełnosprawnych i Krajowej Rady Osób Niepełnosprawnych. Istnieją również instytucje publiczne, które powstały, aby działać na rzecz i w imieniu osób niepełnosprawnych. Jest to np. Pełnomocnik Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych.

Ogólnopolski wykaz powiatowych zespołów ds. orzekania o niepełnosprawności
http://www.niepelnosprawni.gov.pl/status-osoby-niepelnosprawnej/instytucje-orzekajace-procedur/spis-wojewodztw/

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego :

Aby dziecko zostało uznane za niepełnosprawne w placówkach oświatowych, musi ono posiadać kolejny dokument – orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, wydawane przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną.

Orzeczenia mają ważność do określonego terminu, zatem co jakiś czas trzeba od nowa przechodzić całą procedurę uzyskania jednego lub drugiego dokumentu.

- **Aby dziecko zostało uznane za niepełnosprawne w szkole/ przedszkolu, musi posiadać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego.**

Jak uzyskać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego?

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego jest podstawowym dokumentem w edukacji dziecka z niepełnosprawnością. Orzeczenie jest decyzją administracyjną, której wydanie regulują oprócz przepisów oświatowych także przepisy kodeksu postępowania administracyjnego.

Wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego odbywa się zawsze na wniosek rodziców/ prawnych opiekunów lub dorosłego ucznia. Placówka edukacyjna nie może wystąpić z wnioskiem o wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Uwaga : Znane nam są rzadkie przypadki, w których dzieci z Atopowym Zapaleniem Skóry (AZS) czy astmą uzyskiwały orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Wskazania lekarskie a orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego

Do wniosku o wydanie orzeczenia należy obowiązkowo dostarczyć zaświadczenie od lekarza, stwierdzające chorobę/ niepełnosprawność/ zaburzenie, które może być przyczyną uznania, że dziecko ma specjalne potrzeby edukacyjne.
Warto pamiętać, że lekarz może na tym zaświadczeniu wpisać dodatkowe informacje o dziecku i jego potrzebach, wynikających z niepełnosprawności, które mogą być zaspokojone w placówce edukacyjnej.

Dla dziecka z niepełnosprawnością ruchową lekarz może wskazać np. na potrzebę

dostosowania form pracy na lekcjach wychowania fizycznego czy konieczność wsparcia osoby dorosłej w poruszaniu się po szkole, czynnościach związanych z higieną i samoobsługą. Z kolei dla dziecka z zaburzeniami ze spektrum autyzmu wskazania lekarskie mogą dotyczyć konkretnych form wsparcia terapeutycznego, które uczeń z zaburzeniami w relacjach społecznych powinien otrzymać w szkole – naturalnym środowisku społecznym.

Poradnia psychologiczno-pedagogiczna może, ale nie musi brać pod uwagę opinii lekarza. Kiedy zespół orzekający w poradni nie uwzględni w całości zaświadczenia lekarskiego, to rodzic ma mocne podstawy do odwołania się od decyzji zespołu do kuratora, w szczególności wtedy, gdy w zespole orzekającym nie zasiada lekarz specjalista zajmujący się dziećmi z daną niepełnosprawnością.

Jeżeli dziecko uczęszcza do przedszkola/ szkoły, do wniosku obowiązkowo należy dołączyć opinię z placówki. Wniosek można uzupełnić o opinie specjalistów, regularnie pracujących z dzieckiem. Zazwyczaj są oni w stanie bardzo precyzyjnie określić mocne i słabe strony dziecka oraz jego potrzeby. Warto te opinie zdobyć, ponieważ osoby pracujące z danym dzieckiem mogą wskazać w nich np. na potrzebę asystowania dziecku w placówce przez osobę dorosłą. Poradnie na ogół unikają takich zapisów (bo wynikają z nich skutki finansowe dla samorządów, od których poradnie są zależne), a opinie specjalisty trudno w takim przypadku zignorować.

Aby wydać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, pracownicy poradni psychologiczno-pedagogicznej zapoznają się z wnioskiem i dołączonymi do niego dokumentami oraz przeprowadzają wywiad z rodzicami i diagnozę dziecka. Diagnoza służy ocenie rozwoju intelektualnego, poznawczego, ruchowego, emocjonalnego, społecznego. W spotkaniu zazwyczaj uczestniczą pedagog, psycholog, czasem także logopeda, rehabilitant lub inny specjalista – w zależności od deficytów konkretnego dziecka.

Rozwój intelektualny i poznawczy ocenia się za pomocą wystandaryzowanych testów, w teorii dobieranych do wieku i deficytów dziecka. Należy pamiętać, że niektóre dzieci, właśnie ze względu na specyfikę swoich zaburzeń mogą odmówić przystąpienia do badań czy wykonania poleceń pracownika poradni. Nie oznacza to, że dziecko jest poniżej normy intelektualnej czy upośledzone, a jedynie że nie chce/ nie potrafi wziąć udziału w teście.

Zgodnie z prawem pracownicy poradni mogą zwrócić się do dyrektora placówki, do której uczęszcza dziecko, o opinię dotyczącą problemów dydaktycznych lub wychowawczych, jednocześnie informując o tym fakcie rodzica.

Orzeczenie jest wydawane przez Zespół, powołany przez dyrektora poradni. O terminie posiedzenia Zespołu poradnia powinna zawiadomić rodzica. Rodzic może uczestniczyć w posiedzeniu Zespołu i na bieżąco wyjaśniać specjalne potrzeby dziecka wynikające z jego niepełnosprawności.

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego zawiera:

- nazwę i adres poradni;
- nr dokumentu;
- nazwiska wnioskodawców (rodziców/ opiekunów dziecka);
- nazwiska członków Zespołu Orzekającego;
- dane dziecka;
- adres szkoły, przedszkola, placówki, do której uczęszcza dziecko; okres, na jaki wydaje się orzeczenie;
- przyczynę/ przyczyny wydania orzeczenia;
- diagnozę (w tym informacje o możliwościach rozwojowych i potencjale dziecka);
- zalecenia w kwestii najkorzystniejszej dla dziecka forma kształcenia;
- zalecenia w zakresie form stymulacji, rewalidacji, terapii, usprawniania, rozwijania potencjalnych możliwości i mocnych stron dziecka oraz innych form pomocy psychologiczno-pedagogicznej;
- zalecenia w zakresie warunków realizacji potrzeb edukacyjnych;
- uzasadnienie.

Najważniejszą częścią orzeczenia są zalecenia, ponieważ szkoła ma obowiązek ich realizacji. Im bardziej precyzyjne i jednoznaczne, tym lepiej dla dziecka. Zalecenia dotyczą trzech kwestii:

- **form kształcenia**: przedszkole ogólnodostępne, integracyjne, specjalne, szkoła ogólnodostępna, integracyjna, specjalna, ośrodek rewalidacyjno-wychowawczy, szkoła

zorganizowana przy młodzieżowym ośrodku socjoterapii lub specjalnym ośrodku szkolno-wychowawczym;

- **form stymulacji, rewalidacji, terapii, usprawniania, pomocy psychologiczno-pedagogicznej** - w tym punkcie poradnia wskazuje konkretne zajęcia: np. terapię psychologiczną, pedagogiczną, logopedyczną, rehabilitację ruchową, fizjoterapię, zajęcia socjoterapeutyczne i in.;
- **warunków realizacji potrzeb edukacyjnych**, tj. metod i form pracy z dzieckiem, codziennego dostosowania sposobu nauczania do deficytów płynących z niepełnosprawności, integracji dziecka z rówieśnikami.

Orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydaje się w 3 egzemplarzach, na okres roku szkolnego, etapu edukacyjnego albo okresu kształcenia w danej szkole. Etapy edukacyjne w rozumieniu prawa oświatowego to: edukacja przedszkolna (obejmująca przedszkole i zerówkę, nawet jeśli jest to zerówka szkolna), nauczanie początkowe (klasy 1-3), nauka w klasach 4-6, gimnazjum, szkoła ponadgimnazjalna. Dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu lekkim orzeczenie wydaje się na każdy etap edukacyjny.[1]

Od jakiego wieku dziecko może uzyskać orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego?

W przepisach oświatowych nie jest wprost określone, od jakiego wieku wydaje się orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. Poradnia psychologiczno-pedagogiczna jest w stanie wydać takie orzeczenie dziecku, które rozpoczyna pierwszy etap kształcenia, czyli wychowanie przedszkolne.

Jakie programy tworzy szkoła dla ucznia o specjalnych potrzebach edukacyjnych?

W sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej, działania szkoły podejmowane są w oparciu o odrębne procedury dla każdej z dwóch kategorii uczniów i specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Jedną kategorię stanowią uczniowie posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, drugą zaś uczniowie, którzy takiego orzeczenia nie posiadają, ale stwierdzono u nich

[1] http://wszystkojasne.waw.pl/informator-dla-rodzicow/5-uzyskac-orzeczenie-potrzebie-ksztalcenia-specjalnego/

szczególne potrzeby – na podstawie opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej lub na podstawie informacji przekazanych dyrektorowi szkoły przez nauczycieli i specjalistów.

Ważne: pomoc psychologiczno- pedagogiczna może być także udzielona z inicjatywy samego ucznia lub rodziców. Rodzice mogą więc wnioskować o objęcie dziecka dodatkowym wsparciem np. w trakcie oczekiwania na wydanie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Obie wymagane wcześniej kategorie uczniów łączy to, że planowanie i koordynowanie udzielania im pomocy psychologiczno-pedagogicznej w przedszkolu lub szkole jest zadaniem specjalnego zespołu nauczycieli i specjalistów, prowadzących zajęcia z uczniem.

Zgodnie z powyższymi przepisami zespół powołuje dyrektor placówki, niezwłocznie po przedłożeniu przez rodziców orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego.

Dla uczniów z orzeczeniem o potrzebie specjalnego kształcenia zespół placówki przygotowuje Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutycznego (IPET)

Natomiast w przypadku uczniów z drugiej grupy, a więc nie posiadających orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego, zespół opracowuje dla każdego ucznia objętego pomocą psychologiczno-pedagogiczną plan działań wspierających, a ponadto zakłada i prowadzi kartę indywidualnych potrzeb ucznia.

Pomoc psychologiczno- pedagogiczna jest dobrowolna, polega na rozpoznaniu i zaspokojeniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz rozpoznaniu jego możliwości psychofizycznych. Można nie zgodzić się na diagnozowanie dziecka przez szkołę i odmówić brania udziału w zajęciach.

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna jest udzielana także rodzicom i nauczycielom.

Czy w przypadku placówek niepublicznych samorząd przekazuje środki na realizację zaleceń z orzeczenia ?

Ustawa nakazuje jednostkom samorządu terytorialnego, na terenie których działają przedszkola i szkoły niepubliczne, przekazywanie im dotacji, naliczanej dla uczniów

niepełnosprawnych w wysokości nie niższej niż kwota przewidziana w części oświatowej subwencji ogólnej otrzymywanej przez jednostki samorządu terytorialnego – pod warunkiem, że osoba prowadząca niepubliczną placówkę poda organowi właściwemu do udzielenia dotacji planowaną liczbę uczniów nie później niż do 30 września roku poprzedzającego rok udzielania dotacji.

Istnieją jednak pewne ograniczenia przy wykorzystaniu tych środków. Są one mianowicie z mocy ustawy przeznaczone na dofinansowanie realizacji zadań szkoły lub placówki w zakresie kształcenia, wychowania i opieki, w tym profilaktyki społecznej uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego. W przypadku, kiedy szkoła/ placówka nie jest w stanie zakupić sprzętu do terapii lub rehabilitacji można wykorzystać te dotacje do sfinansowania hospitacji poza szkołą, zlecając specjalistycznym podmiotom realizację tych zadań traktując ją jako zajęcia specjalistyczne.

Bibliografia

Rozporządzenie Ministra gospodarki, pracy i polityki społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. W sprawie orzekania o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności (dz. U. Z 2003 r. Nr 139, poz. 1328)

Par 1 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. 2010 nr 228 poz.1490)
http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102281490

Par 2 ust. 1 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. 2010 nr 228 poz. 1489)
http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20102281489

*Par. 5 ust. 1 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. 2008 nr 173 poz. 1072)*http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20081731072

Zał. nr 1 do Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. 2008 nr 173 poz.

1072)http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20081731072
Par. 5 pkt 5 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych (Dz. U. 2013 nr 0 poz. 199)
Par. 19 ust.2 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2010 nr 228 poz. 1487)
Par. 9 Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (Dz. U. 2008 nr 173 poz. 1072)
Par. 5 ust. 2 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno- pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach. (Dz. U. 2010 nr 228 poz. 1487)
Par 5. Rozporządzeni Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w przedszkolach, szkołach i oddziałach ogólnodostępnych lub integracyjnych (Dz. U. 2010 nr 228 poz.1490)
Art. 90 Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. 2004 nr 256 poz. 2572 z późn. zmianami)
Par 5. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych oraz niedostosowanych społecznie w specjalnych przedszkolach, szkołach i oddziałach oraz w ośrodkach (Dz. U. 2010 nr 228 poz. 1489)
Par.21 Ust. 3 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2010 nr 228 poz. 1487)
Par.22 Ust. 27 Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 17 listopada 2010 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (Dz. U. 2010 nr 228 poz. 1487)
Art. 90 Ust. 3d Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o sprawie oświaty (Dz. U. 2004 nr 256 poz. 2572 z późn. zmianami).